

Wymagania z zakresu edukacji wczesnoszkolnej w klasie 2

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie

- Słuchanie wypowiedzi nauczyciela, innych uczniów, nagrań audycji i aktorów jako przykładów właściwego wysławiania się

w języku ojczystym.

- Uważne słuchanie czytanych krótkich tekstów w celu zapamiętania, a następnie jak najwierniejszego odtworzenia ich

treści.

- Słuchanie i wykonywanie poleceń.
- Odważne pytanie o znaczenie niezrozumiałych słów używanych przez nadawcę informacji.
- Zachowanie kultury słuchania – życzliwe nastawienie do mówiącego; uszanowanie wyrażanych przez niego poglądów;

cierpliwe wysłuchanie wypowiedzi do końca.

Mówienie

- Rozmowy z nauczycielem i dziećmi, pobudzanie do stawiania pytań.
- Swobodne, samorzutne wypowiadanie się całymi zdaniami. Używanie zdań oznajmujących, pytających i rozkazujących;

wypowiadanie własnego zdania w dyskusji.

- Dobieranie słów adekwatnych do rodzaju i intencji wypowiedzi: przeprosin, zaproszenia, pochwały, nagany, odmowy,

nakazu.

- Opowiadanie treści obrazków i historyjek obrazkowych; nadawanie tytułów pojedynczym obrazkom i historyjkom jako

wdrażanie do zwięzłego ujmowania treści.

- Opowiadanie własnymi słowami treści krótkich tekstów czytanych, baśni, legend.
- Układanie opowiadań twórczych, np. podawania innego zakończenia utworu, dalszych losów bohatera.
- Układanie zdań na temat różnych przedmiotów jako przygotowanie do opisu.
- Opisywanie przedmiotów z otoczenia lub przedstawionych na obrazku.
- Wygłaszanie z pamięci wierszy i krótkich fragmentów prozy.

- **Dbalność o kulturę mówienia; dobieranie właściwych słów i zwrotów, odpowiedzialność za słowa; mówienie prawdy.**

Czytanie

- **Sprawdzenie stopnia opanowania przez dzieci techniki czytania po klasie pierwszej.**
- **Czytanie i rozumienie sensu uproszczonych rysunków, piktogramów, znaków informacyjnych i napisów; dalsze doskonalenie umiejętności poprawnego czytania głośnego, indywidualnego i zbiorowego.**
- **Czytanie całościowe wyrazów; płynne czytanie tekstów złożonych z krótkich zdań.**
- **Systematyczne wdrażanie do uwzględniania znaków przestankowych: kropki, przecinka, pytajnika i wykrzyknika.**
- **Umiejętne odczytywanie dialogów z podziałem na role.**
- **Ciche czytanie ze zrozumieniem.**
- **Oddawanie głosem nastroju wiersza.**
- **Wyszukiwanie w tekście podanych wyrazów, zwrotów, fragmentów zabawnych, smutnych.**
- **Czytanie z podziałem na role.**
- **Wspólne czytanie fragmentów lektur wybranych przez nauczyciela.**
- **Zachęcanie i wdrażanie do samodzielnego czytania lektur oraz czasopism dziecięcych.**
- **Indywidualne czytanie dziecięcych książeczek i czasopism.**
- **Zwracanie uwagi na higienę czytania (właściwa postawa, oświetlenie).**

Pisanie

- **Doskonalenie kształtu i czytelności pisma: poprawne łączenie liter w wyrazach, zachowanie proporcji liter wielkich i małych, rozmieszczanie liter i wyrazów w liniaturze; odstępy między wyrazami w zdaniu.**
 - **Przepisywanie wyrazów i krótkich zdań; przepisywanie połączone z uzupełnianiem tekstu.**
 - **Układanie wyrazów i zdań z rozsypanek sylabowych i wyrazowych.**
 - **Pisanie z pamięci i ze słuchu wyrazów z określoną trudnością ortograficzną oraz krótkich tekstów, omówionych wcześniej na zajęciach.**
 - **Zbiorowe i indywidualne układanie oraz zapisywanie zdań na dany temat.**
- Zbiorowe i indywidualne redagowanie i pisanie życzeń oraz listów do innych dzieci.**
- **Zbiorowe redagowanie opowiadań na podstawie wydarzeń lub obrazów.**
 - **Wspólne redagowanie i zapisywanie kilkuzdaniowych opowiadań.**

- Indywidualne pisanie życzeń, listów i zaproszeń.
- Tworzenie i pisanie swobodnych tekstów.

Ortografia

- Utrwalanie pisowni wyrazów z dwuznakami oraz liter oznaczających spółgłoski miękkie (zmiękczenie przez kreskę oraz przez i).
- Pisanie wyrazów z ę i ą występujących w omawianych tekstach.
- Pisanie wyrazów z utratą dźwięczności na końcu wyrazu (sad, chleb).
- Pisownia wyrazów z ó i rz wymiennym; tworzenie rodziny wyrazów dla uzasadnienia ich pisowni.
- Pisownia wyrazów z ó i rz niewymiennym oraz wyrazów z h.
- Rozdzielna pisownia przyimka z rzeczownikiem.
- Utrwalenie pisowni wyrazów wielką literą; początek zdania, imiona, nazwiska, nazwy miast, państw.
- Pisownia najczęściej używanych skrótów: ulica – ul., numer – nr, strona – s., rok – r.
- Opanowanie alfabetu i praktyczne jego zastosowanie we wspólnym wyszukiwaniu wyrazów w słowniczku ortograficznym.

Kształcenie językowe

- Rozpoznawanie zdań pojedynczych: oznajmujących, pytających, rozkazujących.
- Rozpoznawanie liter, głosek i sylab w wyrazie; wyrazów w zdaniu, spółgłosek i samogłosek.
- Rzeczowniki jako nazwy osób, zwierząt, roślin i rzeczy; rodzaje rzeczownika: męski, żeński, nijaki oraz liczby rzeczownika:
pojedyncza, mnoga.
- Czasowniki jako wyrazy oznaczające czynności; liczby czasownika: pojedyncza, mnoga.
- Zgodność form rzeczownika i czasownika w liczbie.

Wiedza o literaturze

- Wyodrębnianie w utworze literackim postaci, zdarzeń, miejsca i czasu akcji.
- Wspólne ustalenie kolejności wydarzeń; porządkowanie i uzupełnianie planu wydarzeń.
- Określanie nastroju utworu; wskazywanie w nim fragmentów humorystycznych, smutnych, budzących strach, wzruszających.
- Próba określenia, w jaki sposób autor przedstawił dany nastrój.

- Rozpoznawanie zwrotki w wierszu; rozpoznawanie i tworzenie rymów; dostrzeganie piękna i swoistości języka poezji.
- Wartościowanie postaci i zdarzeń w utworze.

Słownictwo

- Systematyczne wzbogacanie czynnego słownictwa dziecka; wprowadzanie nazw przedmiotów, ich cech, czynności oraz

wyrazów oznaczających proste stosunki przestrzenne i czasowe w związku ze spostrzeżeniami dzieci.

- Wyjaśnianie niezrozumiałych dla dziecka wyrazów i zwrotów związanych z ćwiczeniami w mówieniu, pisaniu i czytaniu,

zastępowanie ich innymi.

- Wyszukiwanie wyrazów o podobnym lub przeciwnym znaczeniu; tworzenie łatwych wyrazów pochodnych; wyrazy wieloznaczne,

np. zamek.

- Poznawanie i rozumienie przysłów związanych z porami roku (np. *Kwiecień – plecień, bo przeplata trochę zimy, trochę lata.*)

i z zachowaniem ludzi (np. *Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie.*).

Samokształcenie

- Próby samodzielnego zapisywania nowo poznanych wyrazów.
- Próby samodzielnego korzystania z różnych źródeł informacji, np. słownika ortograficznego.

Propozycja lektur do wspólnego i indywidualnego czytania

(Wybór utworów z zestawu zaproponowanego w podstawie programowej z 14 lutego 2017 r.)

- Alina i Czesław Centkiewiczowie, *Zaczarowana zagroda*
- Mira Jaworczakowa, *Oto jest Kasia*
- Maria Krüger, *Karolcia*

Astrid Lindgren, *Dzieci z Bullerbyn*

- Hugh Lofting, *Doktor Dolittle i jego zwierzęta*
- Maria Terlikowska, *Drzewo do samego nieba*
- Barbara Tylicka, *O krakowskich psach i kleparskich kotach. Polskie miasta w baśni i legendzie*
- Łukasz Wierzbicki, *Afryka Kazika*

EDUKACJA MATEMATYCZNA

Stosunki przestrzenne

- Utrwalanie umiejętności określania swojego usytuowania w przestrzeni.
- Określanie położenia przedmiotów względem obserwatora oraz względem innych obiektów.
- Doskonalenie umiejętności wyznaczania kierunków na kartce papieru i w przestrzeni: na lewo – na prawo, do przodu – do tyłu, na dół – do góry.
- Zapoznanie z kierunkami pośrednimi, np. w górnym prawym rogu, z lewej strony w dolnym rogu.
- Ocenianie odległości między obiektami; mierzenie linijką niewielkich odległości.
- Używanie ze zrozumieniem przyimków, np.: *za, pod, nad, od, do wewnątrz, na zewnątrz, obok, w, zza*.
- Posługiwanie się pojęciami: *pion, poziom, skos*.

Cechy wielkościowe

- Porównywanie dwóch lub trzech przedmiotów według wybranej cechy: grubość, długość, szerokość, wysokość, ciężar, prędkość itp.
- Porządkowanie przedmiotów według wielkości od najmniejszego do największego i na odwrót.
- Porównywanie wielkości liczb i porządkowanie ich w ciągach rosnących lub malejących.

Rozumienie liczb i ich własności

Liczby w zakresie 100

- Poznawanie kolejnych liczb dwucyfrowych; zapisywanie liczb cyframi.
- Porównywanie liczb i porządkowanie ich w ustalonej kolejności rosnącej bądź malejącej.
- Utrwalanie rozumienia przez dziecko dziesiętkowego systemu zapisywania liczb; wskazywanie w liczbie cyfry dziesiątek

i cyfry jedności.

Rozszerzenie zakresu liczbowego do 1000

- Zapisywanie liczb trzycyfrowych cyframi.
- Wskazywanie w liczbie trzycyfrowej cyfr: jedności, dziesiątek, setek.
- Porównywanie liczb; porządkowanie ich w ustalone ciągi liczbowe: rosnące, malejące.

Posługiwanie się liczbami

Działania na liczbach w zakresie 100

- Dodawanie (odejmowanie) liczby jednocyfrowej do (od) liczby dwucyfrowej bez przekroczenia progu dziesiątkowego, np.

$20 + 4$, $42 + 5$, $68 + 2$ oraz $23 - 3$, $54 - 3$, $60 - 5$.

- Dodawanie (odejmowanie) liczby jednocyfrowej do (od) dwucyfrowej z przekroczeniem progu dziesiątkowego, np.

$26 + 8$, $81 - 9$.

- Dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych bez przekroczenia progu dziesiątkowego, np. $20 + 30$, $21 + 30$, $21 + 35$

oraz $60 - 20$, $42 - 30$, $95 - 43$.

- Dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych z przekroczeniem progu dziesiątkowego, np. $26 + 38$, $42 - 15$.

- Mnożenie i dzielenie liczb w zakresie tabliczki mnożenia do 50.

- Podkreślanie związku dodawania z odejmowaniem oraz mnożenia z dzieleniem; rozwiązywanie równań z niewiadomą

w postaci okienka; ilustrowanie ich na grafach.

Działania na liczbach w zakresie 1000

- Wykonywanie czterech działań arytmetycznych na liczbach trzycyfrowych bez przekraczania progu dziesiątkowego

Czytanie tekstów matematycznych

- Rozwiązywanie zadań tekstowych prostych i złożonych.
- Dokonywanie analizy treści zadań.
- Zapoznanie z różnymi metodami rozwiązywania zadań tekstowych.
- Przedstawianie struktury zadania tekstowego na rysunku schematycznym.

Pojęcia geometryczne

- Rozróżnianie figur z grupy wielokątów: trójkąty, czworokąty, pięciokąty, sześciokąty; czynnościowe badanie ich cech; dostrzeganie

ich kształtów w otoczeniu; wyznaczanie ich na geoplanie.

- Wprowadzenie pojęć: trójkąt, kwadrat, prostokąt; badanie charakterystycznych cech tych figur; dostrzeganie cech wspólnych

i cech różniących.

- Rysowanie odcinków o podanej długości; mierzenie długości wskazanych odcinków.

Stosowanie matematyki w sytuacjach życiowych

Zbiory

- Kształcenie umiejętności grupowania przedmiotów według jednej cechy, dwóch lub kilku cech.
- Tworzenie zbiorów przedmiotów zgodnie z podanym warunkiem; ustalanie warunku spełnianego przez elementy wskazanego zbioru.
- Tworzenie zbiorów liczb, np. zbiór liczb jednocyfrowych, zbiór liczb dwucyfrowych, zbiór liczb parzystych (w aktualnie realizowanym zakresie liczbowym).
- Stosowanie schematów Venna do obrazowania treści zadań tekstowych.
- Wykorzystanie szachów lub gier planszowych do rozwijania myślenia i rozumienia zasad.

Pomiary

Czas kalendarzowy

- Wymienianie nazw kolejnych dni tygodnia; kształcenie rozumienia, że tydzień to 7 dni; że upływ tygodnia można odliczać od dowolnego dnia, np. od środy do środy, od piątku do piątku, i zawsze wymienimy wszystkie dni tygodnia.
- Podawanie nazwy aktualnej pory roku.
- Wymienianie nazw kolejnych miesięcy; zapisywanie dat.
- Rozwiązywanie zadań na obliczanie upływu czasu kalendarzowego.

Czas zegarowy

- Odczytywanie z tarczy zegarowej pełnych godzin w systemie 12-godzinny; używanie określeń: *piąta rano, piąta po południu;*

jedenasta w nocy itp.

- Zapoznanie z pojęciem *minuty*; odczytywanie godzin i minut w systemie 12-godzinny, np. *piętnaście minut po godzinie*

szóstej, za dwadzieścia minut godzina czwarta.

- Wprowadzenie pojęć: *doła, godzina, minuta, kwadrans.*
- Dokonywanie prostych obliczeń zegarowych.

Długość

- Mierzenie długości różnych przedmiotów linijką, metrem krawieckim, stolarskim.

- Rysowanie i mierzenie długości odcinków.
- Porównywanie długości mierzonych odcinków.
- Wprowadzenie pojęcia *metr*.

Masa

- Ważenie na wadze szalkowej; odważniki 1 kg, 2 kg, 5 kg.
- Odważanie żądanej ilości towaru; dosypywanie, odsypywanie, doprowadzanie wagi do równowagi.
- Wprowadzenie pojęcia *dekagram*.
- Dokonywanie prostych obliczeń wagowych.

Pojemność

- Odmierzanie płynów naczyniami i używanie określeń: *litr*, *pół litra*, *ćwierć litra*.
- Proste obliczenia, w których występują pełne litry.

Temperatura

- Odczytywanie wskazań termometru zaokiennego i pokojowego.
- Obliczanie różnicy temperatur.

Obliczenia pieniężne

- Rozumienie siły nabywczej poszczególnych monet i banknotów.
- Rozwiązywanie zadań na różnorodne obliczenia pieniężne.
- Rozumienie pojęć: *cena*, *wartość zakupu*, *reszta*.

EDUKACJA SPOŁECZNA

Rozumienie środowiska społecznego

Dziecko jako jednostka społeczna

- Dostrzeganie swojej indywidualności w sferze:

—fizycznej – dostrzeganie podobieństw i różnic w wyglądzie ludzi i ich fizycznej sprawności;

—zmysłowej – zdobywanie umiejętności wykorzystywania zmysłów w poznawaniu świata; odczuwanie potrzeby ich doskonalenia;

—emocjonalnej – rozpoznawanie i nazywanie emocji wyrażanych przez siebie i przez innych ludzi; dostrzeganie, że sposób

ich wyrażania może być przyjemny bądź nieprzyjemny; uczenie się właściwego reagowania emocjonalnego w przeżywanej

sytuacji oraz właściwego reagowania na zachowania emocjonalne innych ludzi;

—intelektualnej – zdobywanie przeświadczenia, że umysł każdego człowieka to jego mądrość, jego wiedza; umysł należy

ćwiczyć, doskonalić (rozwiązywanie zagadek, krzyżówek, zadań matematycznych, rebusów, układanie w odpowiedniej

kolejności obrazków historyjki obrazkowej itp.).

- Poczucie własnej wartości – odkrywanie swoich możliwości w toku działania; nazywanie obszarów działania, w których

dziecko czuje, że jest dobre bądź najlepsze z całego zespołu (np. *Jestem dobry / dobra w majsterkowaniu; Jestem naj-*

lepszy / najlepsza w rzucaniu piłką do celu).

Dziecko jako członek rodziny

- Identyfikowanie się z rodziną i jej tradycjami – posługiwanie się swoim nazwiskiem; poznawanie imion i nazwisk dalszych

krewnych; zapoznawanie się z historią rodziny; odczuwanie dumy z przynależności do rodziny; wskazywanie, z kogo

i z czego odczuwa się dumę; chętnie uczestniczenie w tradycjach i zwyczajach rodzinnych.

- Tworzenie życzliwych więzi rodzinnych:

—okazywanie miłości członkom rodziny; darzenie szacunkiem rodziców i dziadków;

—pamiętanie o uroczystościach rodzinnych, składaniu życzeń, wręczaniu upominków;

—odczuwanie i okazywanie radości i dumy z osiągnięć zawodowych rodziców i dziadków;

—dostrzeganie i rozumienie potrzeb członków rodziny.

- Podejmowanie i wypełnianie obowiązków domowych:

—wypełnianie stałych obowiązków domowych bez przypominania;

—utrzymywanie porządku w swoim pokoju; wspólne troszczenie się o estetykę mieszkania i otoczenia;

—rozwijanie odpowiedzialności za podejmowane zobowiązania i powierzone obowiązki.

Dziecko jako członek społeczności szkolnej

- Dziecko jako uczeń:

—systematyczne poznawanie praw i obowiązków ucznia; pomaganie nauczycielowi w przygotowaniu pomocy dydaktycznych;

sumienne pełnienie dyżurów w klasie; poszanowanie podręczników, przyborów szkolnych, sumienne wykonywanie

powierzonych zadań edukacyjnych i organizacyjnych; odpowiednie zachowywanie się w klasie, w szatni, szkolnej świetlicy,

bibliotece itp., poszanowanie wspólnego dobra;

—rozbudzanie ciekawości poznawczej i cierpliwości w dochodzeniu do wiedzy;

—traktowanie nauki szkolnej nie tylko jako obowiązku, ale także jako przyjemności;

—poznawanie, jak uczą się dzieci w innych krajach, w szczególności w kraju nauczanego języka;

—zdobywanie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji;

—uczenie się właściwego reagowania emocjonalnego na sukces lub porażkę.

• Dziecko jako członek społeczności klasowej:

—staranie się o utrzymanie serdecznych stosunków z innymi dziećmi w klasie; okazywanie sobie życzliwości; uczenie się

mówienia sobie miłych słów; wczuwanie się w przeżycia innych uczniów;

—przestrzeganie kulturalnego odnoszenia się do siebie nawzajem, stosowanie zwrotów grzecznościowych (*przepraszam,*

proszę, dziękuję);

—dzielenie radości innych; gratulowanie koleżankom lub kolegom wygranej;

—sprawianie radości innym dzieciom, składanie im życzeń imieninowych, wykonanych osobiście upominków;

—opiekowanie się dziećmi potrzebującymi pomocy; właściwe odnoszenie się do dzieci niepełnosprawnych, dostrzeganie

ich pozytywnych cech i zachowań;

—unikanie krzyku, klótni i innych zachowań agresywnych w kontaktach z rówieśnikami;

—poszanowanie cudzej własności i wytworów pracy koleżanek lub kolegów, poszanowanie tajemnicy korespondencji

(SMS, e-mail, list).

Orientacja w czasie historycznym

Wiedza o kraju ojczystym

• Poznawanie historii swojej rodziny.

• Rozumienie nazwy swego kraju, jego stolicy, barw, godła i hymnu narodowego; rozpoznawanie herbu Warszawy i swojego

miasta.

• Zdobywanie wiedzy o przynależności do Unii Europejskiej.

- Poznawanie polskich legend i rocznic ważniejszych wydarzeń historycznych.
- Zdobywanie informacji o życiu wielkich Polaków, z których jesteśmy dumni.
- Uczestniczenie w świątach narodowych i innych ważnych dniach pamięci narodowej.
- Zapoznanie z wybranymi zwyczajami i tradycjami polskimi.

EDUKACJA PRZYRODNICZA

Rozumienie środowiska przyrodniczego

Jesień

- W klasowym kąciku przyrody:

—opieka nad roślinami i zwierzętami hodowanymi w kąciku przyrody; zbieranie okazów przyrodniczych; robienie bukietów

z zasuszonych kwiatów;

—obserwowanie wzrostu i rozwoju pelargonii lub innej rośliny;

—obserwowanie budowy i trybu życia ślimaka;

—prowadzenie kalendarza pogody;

—prowadzenie eksperymentu przyrodniczego, np. *Czy z kasztana wyrośnie drzewo?*

- W ogrodzie lub na polu:

—rozdzielanie i podawanie nazw warzyw (marchew, pietruszka, burak, sałata, kapusta, cebula, kalafior, dynia, fasola,

pomidor); wymienianie nazw ich części (korzeń, liście, łodyga, kwiat, owoc) oraz wskazywanie części jadalnych; wartości

odżywcze warzyw; surówki; różne sposoby przechowywania warzyw (suszenie, kiszenie, zamrażanie, przesypywanie

piaskiem), przetwory (soki, sałatki, przeciery);

—poznawanie chwastów (oset, pokrzywa, skrzyp, perz); uzasadnianie, dlaczego należy je usuwać;

—rozpoznawanie i podawanie nazw ozdobnych roślin kwiatowych: aster, chryzantema, nasturcja, nagietek, malwa, pelargonie

i inne rośliny dostępne do obserwacji; zabezpieczanie wieloletnich roślin kwiatowych przed zimą (np. róż);

—szkodniki roślin: mszyce, pędraki, ślimaki;

—zwierzęta pożyteczne: biedronki, żaby, jeże.

- **W sadzie:**

—rozpoznawanie i podawanie nazw drzew owocowych (jabłoń, grusza, śliwa, brzoskwinia) i krzewów owocowych (agrest,

malina, porzeczka);

—sposoby zbierania i przechowywania owoców; higiena spożywania owoców; wartości odżywcze; sałatki owocowe; przetwory

(kompoty, dżemy, soki); rola witamin w rozwoju organizmu;

—zabezpieczanie drzew przed zimą.

- **W parku lub w lesie:**

—rozpoznawanie po liściach i owocach wybranych drzew liściastych (np. jarzębina, kasztanowiec, dąb, klon, brzoza,

wierzba) oraz drzew iglastych (jodła, modrzew);

—opadanie liści z drzew liściastych – próba wyjaśnienia, dlaczego tak się dzieje;

—odlot ptaków (np. żurawi);

—poznanie kilku zwierząt żyjących w naturalnym środowisku: ich wyglądu, sposobu odżywiania i przygotowanie się

do przetrwania zimy (wiewiórka, lis, zając, sarna, dzik, niedźwiedź, borsuk, kret, żaba); zagrożenia ze strony człowieka

(kłusownictwo);

—zbieranie leśnych nasion i owoców w celu dokarmiania zwierząt zimą.

- **W domu:**

—zwierzęta hodowane przez człowieka: pies, kot, papuga, chomik;

—rasy psów i kotów;

—tryb życia, sposób odżywiania się zwierząt domowych;

—obowiązki hodowcy.

Zima

- **W klasowym kąci przyrody:**

—systematyczna opieka nad hodowlami założonymi jesienią;

—hodowanie w skrzynkach pietruszki, rzeżuchy, szczypiorku; poznawanie warunków koniecznych do życia roślin (światło,

woda, powietrze, tlen);

- **W parku lub w lesie:**

—odpoczynek przyrody; znaczenie pokrywy śnieżnej dla roślin i zwierząt; zmiany w wyglądzie zwierząt (gęstnienie sierści,

zmiana jej koloru);

—konieczność dokarmiania zwierząt (sarny, jelenie, dziki, zające); poznawanie zwierząt chronionych;

—systematyczne dokarmianie ptaków; rozpoznawanie ptaków gromadzących się w miejscach dokarmiania (sikora, wróbel,

kruk, sroka, wrona, gil).

- W ogrodzie zoologicznym – poznawanie wybranych zwierząt egzotycznych, np. słonia, żyrafy, lwa, hipopotama, kangura,

charakterystycznego wyglądu każdego z tych zwierząt, sposobu poruszania się i odżywiania, cech ich prawdziwego

środowiska.

- W palmiarni – poznawanie wybranych roślin egzotycznych – zdobywanie wiedzy o ich naturalnym środowisku życia; rozpoznawanie

i podawanie nazw wybranych owoców egzotycznych.

Wiosna

- W klasowym kąci przyrody:

—wysiewanie nasion do skrzynek; pielęgnowanie i obserwowanie ich kiełkowania i wzrostu; założenie hodowli fasoli i obserwowanie

jej rozwoju od nasiona do nasiona;

—obserwowanie życia roślin i zwierząt żyjących w środowisku wodnym (ewentualne założenie akwarium);

—wykonywanie doświadczeń na obecność powietrza w otoczeniu, także w wodzie.

- W ogrodzie lub na polu:

—rozpoznawanie nasion warzyw (marchew, ogórek, dynia, burak, fasola itp.);

—obserwowanie wyglądu i zachowania zwierząt, takich jak: mrówka, dżdżownica, pszczoła, osa, trzmiel, motyl;

—podawanie nazw krzewów ozdobnych (bez, forsycja, jaśmin itp.);

—wiosenne prace w polu: orka, siew.

- W sadzie:

—prace pielęgnacyjne w sadzie;

—zapoznanie się ze sposobem, w jaki pszczoły wytwarzają miód.

- **W parku lub w lesie:**

—wiosenne rośliny kwiatowe (przebiśnieg, zawilec, fiołek, konwalia); poznawanie roślin chronionych;

—powrót ptaków, zakładanie gniazd, opieka nad pisklętami;

—ochrona lasów, szkółki leśne.

- **Na łące:**

—zapoznanie z roślinami łąkowymi: bratek polny, jaskier, mniszek lekarski, stokrotka, koniczyna;

—zwierzęta spotykane na łące: zając, mysz, liczne owady, niektóre ptaki;

—łąka jako miejsce wypasania roślinożernych zwierząt hodowlanych: krowy, kozy, owcy, konia.

- **W gospodarstwie wiejskim:**

—zwierzęta hodowane przez człowieka (ssaki: krowa, owca, koza, koń, świnia, królik; nazwa i wygląd zwierząt dorosłych i młodych;

sposób poruszania się i odżywiania; rozpoznawanie głosów wydawanych przez te zwierzęta; ptactwo domowe: kura,

gęś, kaczka, indyk; sposób odżywiania się zwierząt; ich znaczenie dla człowieka; wartość odżywcza mięsa, jajek).

Funkcje życiowe człowieka – ochrona zdrowia, bezpieczeństwo i odpoczynek

Dbanie o zdrowie i schludny wygląd

- **Odżywianie:** poznawanie sposobów zabezpieczania pokarmów przed zepsuciem; poznawanie szkodliwych dla zdrowia

produktów (przeterminowane przetwory, niedojrzałe owoce, trujące grzyby i trujące rośliny); zdobywanie umiejętności

kulturalnego zachowania się podczas spożywania posiłków.

- **Higiena osobista:** rozumienie konieczności częstego mycia rąk w ciągu dnia; wyrobienie nawyku mycia zębów po każdym

posiłku; dbanie o czystość paznokci i włosów; prawidłowe korzystanie z przyborów do mycia, urządzeń sanitarnych

i utrzymywanie ich w czystości; utrzymywanie porządku wokół siebie.

Bezpieczeństwo

- **Bezwarunkowe przestrzeganie zasad bezpieczeństwa obowiązujących w klasie i w szkole.**

- **Zakaz prowokowania sytuacji zagrażających bezpieczeństwu podczas zabaw, na przerwach, na zajęciach z wychowania**

technicznego, fizycznego.

- Przestrzeganie zakazu zabaw w miejscach niedozwolonych.
- Rozumienie zakazu zbliżania się do nieznanych zwierząt.
- Rozumienie potrzeby zachowania ostrożności w kontaktach z osobami obcymi; bezpieczeństwo w internecie.
- Świadome przestrzeganie zasad ruchu drogowego dla pieszych.
- Radzenie sobie w sytuacjach zagrażających zdrowiu lub życiu; powiadamianie odpowiednich instytucji o wypadkach i zagrożeniach

(pożar, powódź, susza, trąba powietrzna), ważne telefony i inne sposoby zawiadamiania o zagrożeniach i wypadkach.

Odpoczynek

- Rozumienie znaczenia ruchu dla rozwoju organizmu; uprawianie wybranych sportów letnich i zimowych, np.: jazda na sankach, łyżwach, deskorolce, rowerze, gra w piłkę; rozumienie potrzeby odpowiedniej ilości snu.
- Realizowanie swoich zainteresowań i pasji; zachowanie odpowiedniej postawy podczas oglądania programów telewizyjnych oraz pracy i zabawy przy komputerze.

Rozumienie przestrzeni geograficznej

Poznawanie swojej miejscowości, swojego regionu i kraju

- Znajomość nazwy swojej miejscowości, ulicy; poznawanie historii i związanych z nimi legend oraz faktów.
- Wskazanie w najbliższej okolicy ciekawych obiektów, zabytków, rezerwatów przyrody, skansenów.
- Poznawanie tradycji, obyczajów i obrzędów regionalnych; odróżnianie ludowych motywów swojego regionu; w miarę możliwości uczestniczenie w obrzędach związanych ze świętami, witaniem i żegnaniem pór roku itp.
- Wskazanie ważniejszych urzędów, zakładów usługowych; szanowanie wytworów ludzkiej pracy.
- Praca zawodowa ludzi w swojej miejscowości, swoim regionie, na wsi i w mieście.
- Dbanie o estetykę najbliższego otoczenia i dobre stosunki sąsiedzkie.
- Poznanie osobliwości fauny i flory swojej miejscowości.

- Zapoznanie z mapą fizyczną Polski; odczytywanie podstawowych znaków kartograficznych; legenda mapy.
- Wskazywanie na mapie fizycznej granic Polski, głównych miast, rzek.
- Zapoznanie z wybranymi krainami geograficznymi Polski.

Obserwacja zjawisk atmosferycznych

- Jesień:

- temperatura – obserwacja zmiennych warunków pogodowych, nocne przymrozki;
- wiatr – obserwacja kierunku i siły wiatru;
- opady – rodzaje deszczu.

- Zima:

- temperatura – obserwacja zmiennych warunków pogodowych;
- wiatr – obserwacja kierunku i siły wiatru;
- opady – śnieg, śnieg z deszczem, grad i związane z nimi zjawiska: szadź, gołoledź, zamieć, odwilż.

- Wiosna:

- temperatura – obserwacja zmiennych warunków pogodowych;
- wiatr – obserwowanie kierunku i siły wiatru;
- opady – deszcz, deszcz ze śniegiem; zmienność i kapryśność pogody; parowanie wody; krążenie wody w przyrodzie.

Wiedza o naszej planecie Ziemi

- Rozumienie, że Ziemia jest jedną z ośmiu planet krążących wokół Słońca; interesowanie się wyprawami w kosmos.

- Dostrzeganie wspólnych cech ludzi żyjących na naszej planecie: mają te same części ciała, odczuwają takie same potrzeby,

przeżywają takie same uczucia; w wielu losowych sytuacjach reagują tak samo; w podobny sposób wykonują swoje

ulubione zajęcia; dostrzeganie cech różniących ludzi; tolerowanie ludzi mimo różnic; reagowanie na krzywdę drugiego

człowieka.

- Rozumienie konieczności ochrony środowiska naturalnego; oszczędzania wody, elektryczności; zbierania surowców wtórnych;

segregowanie odpadów; czynny udział w akcji „Sprzątanie świata”, obchodach „Święta Ziemi”.

EDUKACJA PLASTYCZNA

Percepcja sztuki – odbiór wypowiedzi i wykorzystywanie informacji

- Utrwalenie kształtów poznanych w klasie 1 oraz poznanie nowych: wypukłego, wklęsłego, owalnego, spiczastego, wydłużonego, sercowatego.
- Rodzaje faktur: puszysta, miękka, gładka, kosmata; łączenie faktur podobnych i kontrastowych.
- Stopniowanie wielkości składowych, np. większy od..., ale mniejszy od...; największy – najmniejszy; określanie wielkości i proporcji kilku osób;
- Usytuowanie obiektów w przestrzeni: na środku kartki, wysoko, na dole, na lewo, od prawej strony; stojący, siedzący, leżący, jadący, biegnący, fruujący, klęczący, pochylony nad...
- Oddalenie obiektów: dalej niż..., bliżej tego..., tak samo daleko jak...
- Rozróżnianie barw: biała, czarna, szara, szarobrunatna, czerwona, niebieskoszara, zielonoszara; barwy ciepłe: różowa, czerwona, pomarańczowa; barwy zimne: niebieska, zielona, szarozielona, niebieskozielona.
- Wyróżnianie rytmów: miarowość kształtu, barwy, oddalenia.
- Dostrzeganie wyżej wymienionych obiektów obserwacji w przedmiotach, postaciach ludzi, zwierząt, w wytworach ludowych.
- Oglądanie dzieł sztuki, wyróżnianie w obrazie różnego rodzaju linii i próba uzasadniania ich obecności w tym właśnie miejscu; określanie ich wpływu na atmosferę dzieła, np. *Tam ruch i niepokój, a tu cisza, pogoda, spokój...*; próba uchwycenia znaczenia kolorystyki w obrazie.

Ekspresja przez sztukę – tworzenie wypowiedzi

Rysunek

- Rysowanie ołówkiem, kredkami świecowymi, patykiem na podkładzie z klejówki, lawowanie tuszem, rysowanie świecą lub kredą na czarnym tle.
- Rysowanie z wyobraźni, z pamięci, z pokazu.
- Rysowanie pojedynczych przedmiotów, zwierząt, roślin, postaci, zjawisk.

- Rysowanie scen związanych z własnymi przeżyciami oraz z treścią znanych dziecku tekstów literackich.
- Wyznaczanie linią konturów postaci i przedmiotów.
- Przedstawianie ruchu za pomocą kreski.
- Tworzenie abstrakcyjnych układów za pomocą linii.

Malarstwo

- Używanie pędzla szczecinowego płaskiego i farb kryjących (plakatówki, tempery, farby klejowej).
- Malowanie barwnych plam; dopatrywanie się rozmaitych fantastycznych stworów w plamach rozlanej na kartce farby;

tworzenie plam symetrycznych poprzez zginanie kartki.

- Wykonywanie prac o tematyce abstrakcyjnej z wykorzystaniem zestawu różnorodnych plam.
- Poznawanie i podawanie nazw barw podstawowych: czerwona – żółta – niebieska; tworzenie barw pochodnych.

- Eksperymentowanie w przedstawianiu tych samych przedmiotów

raz w kolorze, raz w tonacji biało-czarnej, aby określić

wpływ koloru na jakość dzieła.

- Przedstawianie wydarzeń realnych i fantastycznych.
- Przedstawianie scen inspirowanych przez przeżycia, marzenia, pory roku, opowiadania, utwory literackie, oglądane

filmy

itp.; dbałość o zagospodarowanie całej płaszczyzny kartki.

Kształtowanie wytworów płaskich i przestrzennych

- Wykonywanie papierowych wycinanek i wydzieranek.
- Tworzenie metodą origami.
- Wykonywanie wytworów z materiałów przyrodniczych (kasztanów, żołądki, szyszek, patyków, trawy, jarzębiny itp.).
- Lepienie z gliny, masy solnej, plasteliny, modeliny.
- Rzeźbienie w glinie, mydle.
- Wykonywanie przedmiotów użytecznych: kukielek, maskotek, ozdób, ubiorów dla lalek.

Recepcja sztuki – analiza i interpretacja wytworów kultury

- Zapoznanie z dziedzinami sztuk plastycznych oraz ich wykonawcami i dziełami:
 - architektura – architekt – rysunek projektu, makieta;
 - malarstwo – malarz – obraz;
 - rzeźba – rzeźbiarz – rzeźba;
 - scenografia – scenograf – rysunek projektu dekoracji sceny i kostiumu aktora.
- Zapoznawanie z funkcją dzieł plastycznych:
 - architektura: przemysłowa, mieszkaniowa, użyteczności publicznej;
 - malarstwo: portret, krajobraz, martwa natura, scena rodzajowa;
 - rzeźba: pomnik, medal, moneta;
 - symetria jednoosiowa w układzie elementów na płaszczyźnie i w przestrzeni;
 - zasady kompozycji otwartej i zamkniętej.

EDUKACJA TECHNICZNA

Planowanie i organizacja pracy podczas montażu wytworów technicznych

- Sprecyzowanie zadania do wykonania.
- Zgromadzenie odpowiednio dobranego materiału i potrzebnych narzędzi.
- Odpowiednie przygotowanie miejsca pracy.
- Ustalenie kolejności wykonywanych czynności (mierzenie, wycinanie, klejenie, ozdabianie itp.).
- Wykonanie zaplanowanych wytworów z pojedynczych materiałów (wycinanki, ozdoby choinkowe), z gotowych elementów (modele do sklejanja).
- Oszczędne gospodarowanie materiałami.
- Dbanie o ład i porządek w miejscu pracy.
- Wykazywanie twórczej inwencji podczas tworzenia swojego dzieła.

Znajomość własności różnych materiałów

Rozróżnianie materiałów przydatnych do majsterkowania:

- przyrodnicze (trawy, owoce i nasiona roślin, patyki, kamyki itp.);
- drewniane deseczki, płyty paździerzowe;

- papiernicze (papier biały, kolorowy, szary, gazetowy, śniadaniowy; karton, tektura, bibułka gładka, karbowana);
- włókiennicze (sznurki, tasiemki, skrawki materiałów bawełnianych, wełnianych, jedwabnych);
- tworzywa sztuczne, plastikowe opakowania po produktach spożywczych.

Zapoznavanie z cechami wybranych materiałów

- Zapoznavanie z właściwościami materiałów: miękki – twardy, gładki – chropowaty, giętki – łamliwy, lśniący – matowy.

Zdobywanie doświadczeń w dobieraniu materiałów adekwatnych do wykonania zaplanowanego wytworu

Stosowanie narzędzi i obsługa urządzeń technicznych

- Zdobywanie wprawy w posługiwaniu się takimi narzędziami, jak: nóż, nożyczki, kolec, igła, naparstek, zszywacz biurowy,

dziurkacz, wkrętak, młotek, szczypce do drutu; określanie funkcji poszczególnych narzędzi (do cięcia, do szycia, do sklejanja,

do zbijania itp.).

- Poznawanie sposobów łączenia materiałów: zszywanie, sklejanje, zbijanie, spinanie, zaginanie.

- Kształcenie dbałości o narzędzia – przechowywanie ich w odpowiednim miejscu, utrzymywanie w czystości, wykonywanie

prostych zabiegów konserwacyjnych.

- Zdobywanie umiejętności radzenia sobie w przypadku drobnych skaleczeń.

Bezpieczne korzystanie z domowych urządzeń technicznych

- Zapoznavanie z budową miksera, suszarki, lodówki; wskazywanie części składowych i określanie ich roli;

- Zapoznavanie z zasadami bezpiecznego korzystania z urządzeń, szczególnie elektrycznych; wskazywanie zagrożeń wynikających

z niewłaściwego ich użytkowania.

Budzenie zainteresowania techniką

- Zapoznavanie z historią wybranych wynalazków, np. od pióra gęsiego do długopisu; od łuczywa do żarówki.

- Zapoznavanie z rodzajami maszyn i urządzeń: transportowych (samochody, samoloty, helikoptery, statki, łodzie), wytwórczych

(narzędzia i przyrządy), informatycznych (telefon, komputer, MP3).

- Zapoznanie z rodzajami budowli: domy mieszkalne, fabryki, biurowce, wieże itp.
- Zapoznanie z wybranymi zawodami, głównie związanymi z techniką.

EDUKACJA MUZYCZNA

Percepcja muzyki – słuchanie

- Percepcja elementów muzyki

—Słuchanie ciszy; rozpoznawanie i naśladowanie głosów z otoczenia.

—Słuchanie muzyki instrumentalnej na żywo – utworów śpiewanych i granych przez nauczyciela.

—Rozpoznawanie brzmienia instrumentów niemelodycznych i melodycznych (fletu, fortepianu, skrzypiec); zapoznanie z elementarną budową tych instrumentów.

—Wyróżnianie w melodii i rytmie powtórzeń, kontrastów.

—Pokazywanie linii melodycznej ręką.

—Rozpoznawanie głosów ludzkich: sopran i bas.

- Percepcja utworów muzycznych

—Słuchanie muzyki odtwarzanej mechanicznie (płyta CD, audycja TV, nagranie z internetu, smartfonu czy MP3).

—Udział w koncertach muzycznych; zdobywanie kultury słuchania muzyki i właściwego zachowania się podczas koncertu.

Ekspresja muzyczna – śpiew

- Rytmiczne recytowanie tekstów poprawne fonetycznie i zróżnicowane pod względem tempa, dynamiki, artykulacji, intonacji

i barwy głosu.

- Kształcenie głosu, zwracanie uwagi na poprawną i swobodną postawę podczas śpiewu; regulowanie oddechu; śpiewanie

poznanych piosenek na zgłoskach *la, lo, lu, na* celem rozluźnienia stawów żuchwowych.

- Zbiorowe i indywidualne śpiewanie piosenek jednogłosowych w skali c/1 – d/2.

- Śpiewanie piosenek opartych na wzorach: g/1 – e/1; g/1 – e/1 – c/1; g/1 – e/1 – c/1 – d/1 – c/1; g/1 – f/1 – e/1 – d/1 – c/1;

- Wyszukiwanie w utworach powtarzających się fragmentów melodii.

- Śpiewanie gamy z odpowiednimi słowami, np. *Słońko wschodzi coraz wyżej, a zachodzi coraz niżej.*

Improwizacja ruchowa – rytmika i taniec

Ruch z muzyką

- Zabawy bieżne, szybkie reagowanie na różne sygnały muzyczne; rozplanowanie ruchu w przestrzeni krokami wyznaczonymi przez rytm.
- Realizowanie ruchem wartości nut: półnuty, ćwierćnuty, ósemki, pauzy ćwierćnutowej.
- Zabawy ze śpiewem; inscenizowanie piosenek, tańce regionalne (krakowiak).

Tworzenie rytmu

- Wypowiadanie krótkich tekstów ze zmianą tempa, dynamiki, artykulacji i intonacji głosu.
- Recytowanie rytmiczne sylab, słów, zdań.
- Powtarzanie tematów rytmicznych w formie echa: klaskanie, stukanie, recytacja, ruch, gra na instrumentach.

Tworzenie melodii

- Swobodne improwizowanie na temat, np. zabawy zimowe, owady w sadzie; improwizacje wokalne do krótkich, prostych wierszowanek, przysłów.
- Improwizowanie melodii na dzwonekach i innych instrumentach.

Improwizowanie ruchu

- Swobodne interpretowanie ruchem piosenek i utworów instrumentalnych.
- Charakteryzowanie postaci, zwierząt, zdarzeń za pomocą ruchu ilustrowanego muzyką.

Tworzenie form muzycznych

- Tworzenie muzycznych ilustracji do wierszy i opowiadań.
- Rysowanie i malowanie ilustracji do słuchanej melodii, piosenki.
- Tworzenie własnych układów tanecznych do utworu muzycznego.

Nauka wybranych tańców ludowych

Gra na instrumentach

- Wydobywanie dźwięków z przedmiotów: klocków, papieru, pudełek, folii, butelek szklanych, plastikowych.
- Akompaniament do piosenek i zabaw ruchowych z zastosowaniem naturalnych efektów akustycznych: tupania, klaskania,

pstrykania, uderzania o uda.

- Granie na instrumentach perkusyjnych, niemelodycznych: grzechotce, bębenku, trójkącie, tamburynie, kołatce, kastanietach.
- Granie fragmentów piosenek lub całych prostych melodii.
- Akompaniament do śpiewu, stosowanie gestów dźwiękotwórczych, np. klaskania, tupania, pstrykania, uderzania o uda.

Zapisywanie dźwięków

- Wyjaśnianie różnych formy zapisu dźwięków muzyki, np. nagranie za pomocą komputera, dyktafonu, telefonu, tabletu

lub zapis za pomocą notacji muzycznej.

- Korzystanie z wybranego zapisu melodii w czasie gry na instrumencie: dzwonkach, ksylofonie, flecie podłużnym, flażolecie

– fleciku polskim.

ETYKA

Rozumienie podstawowych zasad i pojęć etyki

- Uczciwość rozumiana jako:

—mówienie prawdy, co naprawdę się zdarzyło, co naprawdę czuję;

—odwaga w przyznaniu się do popełnienia nieodpowiedniego czynu;

—szanowanie cudzej własności; nieprzywłaszczanie cudzej własności; oddawanie znalezionych rzeczy.

Uczciwość to mówienie prawdy, zaniechanie kłamstwa; dotrzymywanie umów i obowiązujących zasad; to uczciwa rywalizacja

i współzawodnictwo. Człowiek uczciwy nie zabiera cudzych rzeczy, a znalezione oddaje właścicielowi. Bycie uczciwym

jest bardzo ważne, ponieważ nasze związki opierają się na zaufaniu. Gdy ludzie są uczciwi i godni zaufania, wiemy,

że możemy na nich polegać.

- Szczęście rozumiane jako:

—wewnętrzne doznawanie radości, miłości i spokoju; możliwość wyrażania ich słowami, gestami, rysunkiem;

—świadomość, że jest się kochanym przez najbliższych członków rodziny, lubianym przez nauczycieli, przez przyjaciół;

—przeżywanie radości z innymi; sprawianie radości innym; dzielenie się z innymi; życzenie im tego, co dla nich najlepsze;

zachowanie innych sprawiające nam radość; rozumienie zwrotu: *Dawaj kwiaty, a nie kolce*.

Szczęście to trwały stan wewnętrznego zadowolenia. Rozmawiamy z dziećmi o tym, co daje nam szczęście, i jak sami

możemy przyczynić się do szczęścia innych – rodziców, rodzeństwa, koleżanek i kolegów, wychowawcy. Uczymy cieszenia

się z tego, co mamy, i z tego, czym możemy się podzielić z innymi.

• Współdziałanie rozumiane jako:

—wspólna zabawa; przestrzeganie obowiązujących reguł; odpowiednia reakcja na sukces i porażkę; fory dla słabszych;

odpowiedzialność za wspólną wygraną w wyścigach zespołów;

—wspólna praca; jasne określenie roli każdego uczestnika zespołu; okazywanie życzliwości i docenianie wysiłku uczniów

współdziałających w zespole; umiejętność podporządkowania się, a czasem rezygnacja ze swoich ambicji dla dobra wspólnie

wykonywanego dzieła;

—kulturalne porozumiewanie się z członkami zespołu; unikanie konfliktów; osiągnięcie wspólnego celu nie może odbywać

się za pomocą krzywdzenia innych.

Współdziałanie jest ważne, ponieważ nie możemy wszystkiego robić sami. Dzięki współdziałaniu można wykonać zadanie

lub zrealizować cel. Podajemy przykłady współdziałania (gra w piłkę nożną, gra w hokeja). Praktycznie organizujemy

wspólną pracę nad wykonaniem makiety, nad dekoracją sali, nad przygotowaniem wycieczki itp. Fundamentami współdziałania

są: zgodność, rozważa, odpowiedzialność za wykonywaną część dzieła, życzliwość wobec członków zespołu.

• Cierpliwość w dochodzeniu do celu i w kontaktach z innymi rozumiana jako:

—cierpliwe czekanie na swoją kolejkę; na nagrodę;

—cierpliwe doprowadzanie do końca wykonywanego zadania;

—cierpliwe wykonywanie żmudnej czynności;

—cierpliwe wysłuchanie słów innych.

Stosowanie poznanych zasad

- Poszanowanie godności każdej osoby ludzkiej i wyrażanie jej w sposób werbalny i niewerbalny.
- Uwzględnianie dobra innych osób.
- Wchodzenie w relacje z rówieśnikami, nauczycielami, z jednoczesnym poszanowaniem tego, co jest wartością dla innych i dla dziecka.
- Przestrzeganie norm obowiązujących we wspólnotach (rodzina, klasa, szkoła).
- Naśladowanie pozytywnych zachowań bohaterów tekstów literackich i filmów.
- Uczciwe postępowanie wobec innych dzieci i nauczycieli, trenerów; mówienie prawdy, unikanie kłamstw.
- Zgodna współpraca w zespole koleżeńskim.

WYCHOWANIE FIZYCZNE

Higiena osobista i zdrowie

- Utrzymywanie w czystości rąk i całego ciała, przebieranie się przed zajęciami ruchowymi i po ich zakończeniu; wykonywanie tych czynności samodzielnie i w stosownym momencie.
- Dostosowywanie stroju do rodzaju pogody i pory roku w trakcie zajęć ruchowych odpowiednio na świeżym powietrzu i w pomieszczeniu.
- Wyjaśnianie znaczenia ruchu w procesie utrzymania zdrowia.
- Stosowanie rozgrzewki przed wykonywaniem ćwiczeń fizycznych.
- Świadomość znaczenia systematyczności i wytrwałości w wykonywaniu ćwiczeń.
- Wykazywanie zrozumienia, że każdy człowiek ma inne możliwości w zakresie sprawności fizycznej; akceptowanie sytuacji dzieci, które z uwagi na chorobę nie mogą być sprawne w każdej formie ruchu.

Zabawy i gry ruchowe

- Zabawy orientacyjno-porządkowe („Kto zmienił miejsce”, „Semafor”, „Pułapka na myszy”).
- Zabawy na czworakach („Psy i koty”, „Myśliwi i zajączki”, „Mysia norka”).
- Zabawy bieżne („Berek”, „Wyścigi w parach”, „Zmień woreczek”, „Lawina”).
- Zabawy rzutne: rzuty do celu woreczkami i piłeczkami, piłka w półkolu.

- Zabawy skoczne („Marsz pajaców”, „Zajęcze skoki”, „Czapla i żaby”, „Szycie na maszynie”, „Przeprawa przez rzekę”).

Ćwiczenia porządkowe

- Ustawianie się w kolumnie pojedynczej, w szeregu i w kolumnie dwójkowej.
- Krycie i równanie.
- Rytmiczny marsz w miejscu z głośnym liczeniem i klaskaniem.

Ćwiczenia kształtujące

- Ćwiczenia ramion: w siadzie klęcznym – krążenie ramion ugiętych i wyprostowanych („Mały i duży wiatrak”); w siadzie

klęcznym lub w staniu – luźne wymachy obu ramion w tył, huśtawka; w siadzie skrzyżnym, klęcznym lub rozkrocznym –

pionowy skurcz ramion i wyprostny w bok, w dół, na skos; klaskanie.

- Ćwiczenia nóg: w staniu – rytmiczne wspięcie i opuszczanie pięt („Sprężynka”); rytmiczne półprzysiady („Sprężynowy

pajacyk”); siad skrzyżny – wstawanie z siadu skrzyżnego bez pomocy rąk; podskoki zwarte w przód, w bok, w tył; tupanie

nogami w różnym tempie („Grzmot”).

- Ćwiczenia stóp: powtórzenie ćwiczeń z klasy pierwszej oraz w siadzie toczenie piłeczki palcami stopy.

- Ćwiczenia tułowia:

—skłony w przód: z siadu klęcznego („Nurkująca kaczka”); z przysiadu podpartego („Koci grzbiet”); w siadzie rozkrocznym

– skłony w przód z zamachem ramion („Wbijanie gwoździ”); w rozkroku – skłon tułowia w przód; w siadzie skrzyżnym

– ruchy przybijania pięścią w pięść i szerokie rozciąganie ramion w bok („Szwec szyje dratwą”);

—skłony w tył w leżeniu przodem: skłony głowy i potakiwanie; toczenie piłeczki z jednej ręki do drugiej; wytrzymywanie

krótkotrwałej pozycji skłonu w tył z ramionami w bok („Samolot”);

—ćwiczenia mięśni brzucha: w leżeniu tyłem – chodzenie dużymi krokami w powietrzu; w siadzie skrzyżnym z chwytem

za stopy – padanie na plecy i z powrotem („Kołyska”); z leżenia tyłem o nogach zgiętych (stopy podparte o podłogę) –

na przemian wyprostny nóg, wznoszenie nóg do góry i klaskanie pod nogami;

— skłony w bok: w siadzie skrzyżnym, klęcznym – płynne skłony na lewo i na prawo („Łódka na falach”, „Zegar ścienny”);

w siadzie okrącznym na ławeczce – zrzucanie woreczka z głowy przez silny skłon w bok;

— skręty: w siadzie skrzyżnym – skręt tułowia w lewo z lewą ręką, w prawo z prawą ręką; układanie woreczka jedną ręką daleko

poza sobą i zabieranie drugą ręką.

Ćwiczenia użytkowe

- Ćwiczenia równowagi bez przyrządów: podnoszenie woreczka na stopie; we wspięciu – szybkie wirowanie z dreptaniem

dookoła swojej osi, na sygnał zatrzymanie się we wspięciu („Bąk”); w staniu na jednej nodze pokazywanie ściany drugą

nogą.

- Ćwiczenia równowagi na przyrządzie: przejście przodem po belce, listwie ławeczki; przejście tyłem po ławeczce.

- Ćwiczenia zwinności: z przysiadu podpartego („Wierzganie konika”); szybka zmiana przybieranych pozycji: siad skrzyżny

– powrót do stania; przysiad podparty – klęk.

- Zwisy i podpory: wspinanie się i przechodzenie pod różnymi przeszkodami („Skoki zajęcze”, „Skoki żabek przez rów”).

- Rzuty: piłeczkami (prawą i lewą ręką), szyszkami do tarczy; w parach – doskonalenie rzutów i chwytów piłeczki.

- Skoki: zeskok w głąb z wysokości 40 cm do przysiadu podpartego; skok w dal z rozbiegu z doskokiem na dwie nogi; skok

wzwyż do 50 cm; przeskok zawrotny przez ławeczkę.

Ćwiczenia muzyczno-ruchowe

- Zabawy ze śpiewem.

- Zabawy rytmiczne – chód, bieg, zmiana kierunku na komendę.

- Korowody – elementy krakowiaka (cwał); krok poleczki.

- Tańce regionalne.

Sporty

- Nauka pływania (jeżeli pozwolą na to warunki).

- Saneczkarstwo i łyżwiarstwo.

- Gra w badmintona.
- Minigry z piłką.

Wycieczki i lekkoatletyka terenowa

- Ćwiczenie zręczności: przejście po gładkich kamieniach (lub narysowanych na piasku figurach geometrycznych).
- Skoki przez naturalne przeszkody (do wysokości kolan dziecka); zeskoki na miękkie podłoże.
- Pełzanie pod nisko zwisającymi gałęziami drzew lub krzewów.
- Ćwiczenia w orientowaniu się w terenie: szukanie skarbu; zabawa w chowanego; wyszukiwanie śladów ludzi, zwierząt,
podchody